

Ministeries van EL&I, OCW en V&J

Betreft: Internet consultatie ontwerp EU-richtlijn voor het collectieve beheer van auteursrechten en naburige rechten en de multiterritoriale licentieverlening van rechten inzake muziekwerken voor online gebruik binnen de EU

Amsterdam, 19 oktober 2012

Aan de internetconsultatie over bovengenoemd onderwerp is deelgenomen door de vereniging RoDAP. Van deze organisatie maakt vereniging Filmproducenten Nederland (FPN¹) deel uit en FPN onderschrijft deze reactie dan ook. Met betrekking tot het collectieve beheer van rechten op audiovisuele werken ('filmwerken') brengt FPN in aanvulling hierop graag nog het volgende onder de aandacht.

Positie cbo's ten aanzien van filmwerken

FPN wil graag benadrukken dat de rol van collectieve beheersorganisaties (cbo's) zowel in Nederland als elders in Europa ten aanzien van filmwerken van oudsher zeer beperkt is, uitgezonderd voor in filmwerken gebruikte muziek. Dit vindt zijn oorzaak in het feit dat in de jaren '70 van de vorige eeuw de bij de Berner Conventie aangesloten staten een vergelijkbare rechtstoestand wilden creëren, in de zin dat een filmproducent – al dan niet met de mogelijkheid van afwijkende bedingen – bepaalde exclusieve rechten heeft met betrekking tot de exploitatie van een filmwerk.

De logische gedachte die hieraan ten grondslag ligt, is dat de productie van filmwerken vaak belangrijke investeringen vergt en dat het voor het bijeenbrengen van de benodigde gelden van belang is dat een redelijke mate van zekerheid bestaat over het exploitatierecht van de producent, om zo de onbelemmerde circulatie van deze werken mogelijk te maken². Nederland heeft dit uitgangspunt neergelegd in artikel 45d Auteurswet en – net als veel andere landen in de EU – er daarbij voor gekozen om op het principe van rechtenconcentratie bij de producent *alleen* een uitzondering te maken voor muzik auteurs.

Dientengevolge is EU-breed de positie van muzik auteurs bij filmwerken door de hele EU heen fundamenteel anders dan die van auteurs van andersoortige bijdragen voor filmwerken. Muzik auteurs hebben de rechten op hun bijdragen ondergebracht bij cbo's, waar de makers van andersoortige bijdragen hun rechten overdragen aan de producent. Door de gehele EU heen is de rol van andere cbo's dan muzik beheerders bij filmexploitatie dan ook erg beperkt. Grosso modo liggen door de hele EU de exploitatierechten op hun bijdragen aan filmwerken bij filmproducenten.

Enige uitzondering daarop zijn de expliciet in nationale wetgeving opgenomen gevallen van (i) ofwel verplicht *rechten*beheer (voor bepaalde gevallen van kabeldoorgifte), ofwel

¹ FPN - voorheen NVS- is de belangenvereniging van de Nederlandse filmproducenten en vertegenwoordigt het overgrote deel van de Nederlandse filmproducenten.

² TK 1980-1981, 16 740, nrs. 3-4 (MvT), p. 10.

(ii) in wetgeving opgenomen billijke *compensatieregelingen* voor inbreukmakende handelingen waartegen niet individueel kan worden opgetreden (zoals de Nederlandse Thuiskopie-regeling) ofwel (iii) in een beperkt aantal EU-landen in wetgeving opgenomen verplichte *billijke vergoedingsaanspraken* van cbo's bij uitoefening van bepaalde, aan de producent overgedragen exploitatierechten.

Positie cbo's in de Ontwerp-Richtlijn

Hoewel de ontwerp-Richtlijn niet uitsluit dat de positie van andere cbo's dan muziekbeheerders bij licentieverlening voor filmwerken non-existent c.q. erg beperkt is, lijkt de ontwerp-Richtlijn de indruk te wekken dat *alle* cbo's over exploitatierechten op filmwerken beschikken en bevoegd zouden zijn licenties te verstrekken aan gebruikers.

FPN kan niet genoeg benadrukken dat dit uitgangspunt onjuist is en dat aanvaarding van de stelling dat andere cbo's dan muziekbeheerders over exploitatierechten beschikken schadelijk is voor de mogelijkheden om filmwerken te financieren en legaal te exploiteren: Hierdoor ontstaat immers ten onrechte onzekerheid over de vraag of een producent dan nog wel over de exploitatierechten beschikt omdat die versnipperd lijken over vele cbo's. Als gevolg daarvan daalt de investeringsbereidheid voor nieuwe filmwerken. Ook ontstaan daardoor drempels voor legaal digitaal aanbod van die filmwerken omdat de rechten daartoe niet meer op één plek geregeld kunnen worden.

Relatie tot andere wetsvoorstellen

Nederland is al begonnen met de verscherping van het toezicht op cbo's via het wetsvoorstel 31 766, dat momenteel bij de Eerste Kamer ligt en hopelijk op korte termijn verder wordt behandeld. Een aantal spelers heeft bij de behandeling van dit wetsvoorstel in de Tweede Kamer gepleit voor een economisch ex-ante toezicht op de tarieven die cbo's hanteren, wat de FPN onderschrijft.

Daarnaast is onlangs het wetsvoorstel Auteurscontractenrecht ingediend bij de Tweede Kamer. Daarin heeft de Nederlandse wetgever zijn voorkeur nadrukkelijk uitgesproken voor de concentratie van exploitatierechten op filmwerken bij de producent³. Daar tegenover staat dan een versterkte aanspraak van filmmakers op een billijke vergoeding die voor de belangrijkste makers niet meer in één keer af te kopen is.

Hoewel nog ongewis is welke vorm het wetsvoorstel Auteurscontractenrecht uiteindelijk zal krijgen, is niet uit te sluiten dat cbo's een rol kunnen gaan vervullen in het collectief beheer van de versterkte aanspraken op een billijke vergoeding voor de makers die exploitatierechten hebben overgedragen aan de producent. Bij het vaststellen van wat 'billijk' is zullen cbo's dan een belangrijke rol gaan spelen, waarover geschillen kunnen ontstaan omdat zo iets verschilt van geval tot geval én omdat de invulling van 'billijk' – aldus de wetgever – niet uitsluitend gericht kan zijn op het waarborgen van een economisch deelbelang van de makers⁴.

Om die reden is het dus van groot belang dat bij de omzetting van de ontwerp-Richtlijn voor filmwerken in het oog wordt gehouden dat de meeste cbo's niet over exploitatierechten op filmwerken beschikken maar in de toekomst mogelijk wel een rol kunnen gaan vervullen bij (versterkte) aanspraken van makers op een billijke vergoeding.

Aan de redelijke uitoefening van die *vergoedingsaanspraken* en het toezicht daarop dient bij omzetting van de ontwerp-Richtlijn dus zeker voor filmwerken aandacht gegeven te worden, waarbij van belang is dat alle lid-staten worden verplicht tot instelling van onafhankelijke organisaties voor de beslechting van (tarief)geschillen om een level playing field voor Nederlandse films ten opzichte van het buitenland te handhaven.

³ Zie TK 33 308, nr 3 (MvT)

⁴ MvT, p 13.

Namens Filmproducenten Nederland

A handwritten signature in blue ink, consisting of a series of loops and a long horizontal stroke at the bottom.

Marjan van der Haar, directeur